

Transportstyrelsens föreskrifter om förarprov, behörighet D1E och DE;

TSFS 2012:49

Utkom från trycket
den 5 juni 2012

beslutade den 24 maj 2012.

Transportstyrelsen föreskriver¹ följande med stöd av 8 kap. 5 § körkortsförordningen (1998:980) och 7 kap. 2 § militärtrafikförordningen (2009:212).

VÄGTRAFIK

Inledande bestämmelser

1 § Dessa föreskrifter gäller förarprov som avläggs för körkort med behörighet D1E och DE.

2 § Förarprovet ska säkerställa att sökanden har de kunskaper och den förmåga samt uppvisar det beteende som krävs för att köra de slag av fordon som provet avser. Därför ska utbildningsmålen i den kursplan som fastställts av Transportstyrelsen ligga till grund för innehållet i och bedömningen av provet.

Kunskapsprov

3 § Den sökande ska ha de kunskaper och insikter som krävs för att förstå hur man kör i trafik på en för miljön och trafiksäkerheten acceptabel nivå. Kunskaperna och insikterna ska omfatta reglerna för förare och fordon, vad som gäller i olika trafikmiljöer och trafiksituationer, samspelet med andra trafikanter och personliga förutsättningar.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG av den 20 december 2006 om körkort (EUT L 403, 30.12.2006, s. 18, Celex 32006L0126), senast ändrat genom kommissionens direktiv 2011/94/EU (EUT L 314, 29.11.2011, s. 31, Celex 32011L0094).

Manövrering, fordon och miljö

4 § Kunskapsprovet innehåller i fråga om manövrering, fordon och miljö frågor om

1. särskilda bestämmelser:
  - handlingar som ska medföras under färd,
  - säkerhetsfaktorer som rör fordonen och passagerarna,
  - regler för sammankoppling av buss och släpfordon, och
  - kör- och vilotider,
2. säkerhetsfaktorer som har samband med fordonens last,
3. miljöaspekter på fordonets användning, till exempel:
  - måttlig bränsleförbrukning,
  - begränsning av avgasutsläpp,
  - buller, och
  - lämplig användning av ljudsignal,
4. egenskaper och utrustning som har betydelse för trafiksäkerheten:
  - mekaniska aspekter som har betydelse för trafiksäkerheten,
  - de vanligaste felen, särskilt på styr-, upphängnings- och bromssystem, däck, belysning, körriktningsvisare, reflexanordningar, backspeglar, vindruta och vindrutetorkare, avgassystem, bilbälten och signal, och
  - fordonens säkerhetsutrustning och säkerhetsutrustning för barn, samt
5. andra vägtrafikanter:
  - risker som är förknippade med att köra vissa fordonstyper, till exempel begränsade siktmöjligheter för förarna.

Körning i olika trafikmiljöer

5 § Kunskapsprovet innehåller i fråga om körning i olika trafikmiljöer frågor om

1. vägtrafikbestämmelserna:
  - väjningsplikt, hastighetsbegränsningar, vägmärken, vägmarkeringar och signaler,
2. vägen:
  - principerna för hur och varför man håller ett säkert avstånd mellan fordon, och
  - bromssträckor och väghållning vid olika väder- och vägförhållanden,
3. andra vägtrafikanter:
  - de mest utsatta kategorierna av trafikanter, till exempel barn, gående, cyklisterna och personer med funktionshinder, och
4. särskilda bestämmelser:
  - regler för hur föraren ska handla vid en trafikolycka och vilka åtgärder man kan vidta.

Körning med buss och tillkopplat släpfordon i speciella sammanhang

6 § Kunskapsprovet innehåller i fråga om körning med buss och tillkopplat släpfordon i speciella sammanhang frågor om

1. föraren:
  - reaktionstid och förmåga att fatta beslut,
  - hur alkohol, andra droger, mediciner, sjukdom, psykiskt tillstånd, stress och trötthet påverkar människan, och
  - hastighetens inverkan på riskerna, samt
2. vägen:
  - riskfaktorer förknippade med körning vid olika vägförhållanden och särskilt hur riskerna kan ändras till följd av vädret och tiden på dygnet,
  - olika vägtypers egenskaper och de krav som gäller vid körning på olika vägtyper, och
  - säker körning i vägtunnlar.

Personliga förutsättningar och målsättningar i livet

7 § Kunskapsprovet innehåller i fråga om personliga förutsättningar och målsättningar i livet frågor om

1. föraren:
  - betydelsen av uppmärksamhet och samspel med samt attityder till andra vägtrafikanter,
  - uppfattnings- och omdömesförmåga, och
  - impulsiva handlingar, samt
2. andra vägtrafikanter:
  - riskfaktorer som är förknippade med såväl egen som andra trafikanters bristande erfarenhet och uppmärksamhet.

Krav på fordon

Gemensamma regler för behörighet D1E och DE

8 § Körprovet ska genomföras med en lämplig buss med tillkopplat släpfordon. Godkända bilbälten ska finnas på de platser som används. Sökanden ska själv tillhandahålla en sådan fordonskombination.

9 § Bussen ska ha en sådan installerad färdskrivare som avses i kapitel 1, artikel 1, rådets förordning (EEG) nr 3821/85 av den 20 december 1985 om färdskrivare vid vägtransporter².

Vid förarprov som avläggs vid Försvarsmakten behöver färdskrivaren inte vara fast installerad i provfordonet.

10 § Bussen ska kunna köras med en hastighet av minst 90 km/tim.

11 § Samma fordonskombination ska användas under hela provet.

Bestämmelserna gäller inte vid förarprov som avläggs i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning.

² EGT L 370, 31.12.1985, s. 8 (Celex 31985R3821).

Behörighet D1E

12 § Vid körprov för behörighet D1E ska bussen

1. ha en totalvikt av minst 4 000 kg,
2. ha en längd av minst 5 meter och högst 8 meter,
3. vara konstruerad och tillverkad för att ta högst 16 passagerare utöver föraren, och
4. vara utrustad med antilåsningssystem för bromsar (ABS).

13 § Släpfordonet ska ha en totalvikt av minst 1 250 kg.

14 § Släpfordonet ska vara lastat till minst halva maximilasten, bruttovikten får dock inte understiga 800 kg.

Släpfordonets lastutrymme ska ha formen av en sluten lådkonstruktion som är minst 2 meter bred och 2 meter hög.

Lasten ska bestå av förankringsbart gods av styckegodskaraktär.

Behörighet DE

15 § Vid körprov för behörighet DE ska bussen

1. ha en längd av minst 10 meter,
2. ha en bredd av minst 2,4 meter,
3. ha en höjd av minst 3 meter, och
4. vara utrustad med antilåsningssystem för bromsar (ABS).

16 § Släpfordonet ska ha

1. en totalvikt av minst 1 250 kg, och
2. en bredd av minst 2,4 meter.

17 § Släpfordonet ska vara lastat till minst halva maximilasten, bruttovikten får dock inte understiga 800 kg.

Släpfordonets lastutrymme ska ha formen av en sluten lådkonstruktion som är minst 2 meter bred och 2 meter hög.

Lasten ska bestå av förankringsbart gods av styckegodskaraktär.

Körprov

18 § Den sökande ska rutinmässigt kunna kontrollera att vissa för trafik-säkerheten viktiga funktioner i fordonskombinationen motsvarar fastställda krav och fungerar tillfredsställande.

Den sökande ska kunna uppvisa den rutinmässiga färdighet i manövrering som krävs för att köra fordonen på ett trafiksäkert, passagerar- och miljövänligt sätt. Den sökande ska kunna uppfatta och hantera risker som uppstår under körningen. Han eller hon ska även visa gott omdöme i samspelet med andra trafikanter och i olika trafiksituationer.

- 19 §** Körprovet ska bestå av
- säkerhetskontroll,
  - särskilt manöverprov, och
  - körning i och utanför tätort.

20 § Provet ska inledas med att sökanden genomför en säkerhetskontroll. Dragfordon och släpfordon ska när provet inleds stå sida vid sida, dvs. inte i ett led. I anslutning till säkerhetskontrollen ska förarprovaren kontrollera att sökanden kan koppla släpfordonet till dragfordonet. Provet ska avslutas med kontroll av att sökanden kan koppla släpfordonet från dragfordonet och parkera på ett för lastning och lossning säkert sätt.

Bestämmelserna gäller inte vid förarprov som avläggs i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning.

21 § Den sökande ska köra mot angivet mål eller efter angiven färdväg under sammanlagt minst 45 minuter. Körningen ska om möjligt utföras på gator och vägar under förhållanden med varierande ytskikt, vägbredd, sträckning och trafikintensitet.

22 § Vid omprov efter tidigare underkänt körprov ska, om möjligt, särskilt de delar ingå som ledde till det tidigare underkännandet.

Vid omprov som endast omfattar säkerhetskontroll får buss som saknar kopplingspedal användas. Likaså får släpfordon utan sluten lådkonstruktion och lätt släpfordon användas vid sådant prov om det är utrustat med broms. Lasten ska vara förankringsbar och av styckegodscharaktär men behöver inte uppgå till halva maximilasten.

Manövrering, fordon och miljö

Säkerhetskontroll

23 § I säkerhetskontrollen ska ett slumpmässigt urval eller allt av följande ingå:

- belysning, körriktningvisare, reflexer och signal,
- vindrutetorkare och spolare,
- styrsystem,
- bromsar,
- däck, fälg och hjulbultar,
- stänkskydd,
- vätskor (till exempel spolarvätska, kylarvätska och motorolja),
- varningssystem,
- backspeglar,
- rutor,
- last (säkring, placering, mängd, registreringsbevis),
- dörrautomatik/nödöppning,
- säkerhetsutrustning,
- färdskrivare,
- kopplingsanordning,

- katastrofbromswire, och
- broms- och elanslutningar till släpfordon.

24 § Efter säkerhetskontrollen ska förarprovaren ställa frågor inom ett eller flera av de ingående momenten. Den sökande ska kunna motivera vad som kontrollerats och varför. Han eller hon ska också kunna beskriva risker och konsekvenser vid fel och brister på fordonet samt kunna föreslå åtgärder, även om sådana fel inte har upptäckts.

25 § Om den sökande använder en checklista för säkerhetskontrollen, får den inte innehålla anvisningar för tillvägagångssättet för kontrollen.

Bestämmelserna gäller inte vid förarprov som avläggs i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning.

Särskilt manöverprov

26 § Inför det särskilda manöverprovet ska förarprovaren kontrollera att sökanden vid behov

- ställer in säte och ratt för att få en korrekt körställning,
- justerar bilbälte, huvudstöd och backspeglar, och
- kontrollerar att dörrarna är stängda.

27 § Manöverprovet ska genomföras före körning i och utanför tätort enligt figur 1, 2, 3 eller 4 i bilagan. Förarprovaren ska avgöra vilket alternativ som ska utföras.

Platsen där manöverprovet utförs ska ha en bredd av minst 10 meter. Garaget ska ställas upp i linje med startplatsens ena kon, antingen till höger eller vänster, rakt eller med vridning upp till högst 45 graders vinkel. Avstånd mellan koner mäts från konfot till konfot.

Bestämmelserna om när manöverprovet ska genomföras gäller inte vid förarprov som avläggs i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning.

28 § Manöverprovet ska genomföras enligt följande. Utgångsläge innan backningen påbörjas är att fordonskombinationen ska ställas upp med fronten mellan konerna. Fordonskombinationen ska sedan backas in i ett s.k. garage. När fordonskombinationen backas in genom garagets öppning får det inte köras utanför konerna i sidled eller förbi konerna vid garagets bakre kant och det är inte tillåtet att köra på uppställda koner. Backningen ska avslutas när fordonskombinationens front kommit innanför garagets öppning och när fordonskombinationen står rakt.

29 § Vid behov ska förarprovaren varna sökanden om hinder för backningen uppstår.

30 § Den totala tiden för manöverprovets genomförande får vara högst 10 minuter. Det är tillåtet att gå ut och titta.

Bestämmelserna om tiden gäller inte vid förarprov som avläggs i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning.

31 § Om sökanden misslyckas vid manöverprovet, får han eller hon i anslutning till det ges tillfälle att utföra provet ytterligare en gång.

Bestämmelserna gäller inte vid förarprov som avläggs i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning.

Körning i olika trafikmiljöer

32 § Sökandens förmåga att manövrera fordonskombinationen under körning ska kontrolleras. Kontrollen ska avse sökandens förmåga att använda rätt växlings- och bromsteknik och att använda reglage- och manöverorgan utan att uppmärksamheten avleds. Därutöver ska kontrollen avse sökandens förmåga att bedöma vilket utrymme fordonskombinationen behöver.

Manövreringen ska omfatta

- att stanna eller parkera så att passagerare säkert kan kliva av och på bussen, samt minst ett eller flera av följande moment:
  - backning med sväng, där rak backning ingår före eller efter svängen,
  - vändning,
  - uppställning bakom eller framför annat fordon eller mellan andra fordon, och
  - start i med- och motlut.

33 § Bedömningen ska särskilt avse sökandens

1. förmåga att köra fordonskombinationen utan onormala ryck och krängningar vid sidoförflyttning och sväng,
2. förmåga att förutse risker och anpassa körningen därefter,
3. uppmärksamhet på annan trafik, speciellt med hänsyn till det utrymme fordonskombinationen behöver vid sväng i väg- eller gatukorsning och vid sidoförflyttning samt på den information som lämnas genom vägmärken, trafiksignaler, vägmarkeringar, tecken av polisman och andra anvisningar,
4. förmåga att anpassa hastighet och avstånd till andra fordon med hänsyn till sikt, vägens beskaffenhet och övriga trafikförhållanden,
5. förmåga att använda en körteknik som medför låg bränsleförbrukning,
6. sinnesnärvaro och omdömesförmåga i komplicerade situationer, och
7. uppträdande vid
  - färd i vägkorsning,
  - färd i cirkulationsplats,
  - färd i vägtunnlar,
  - val av körfält och fordonskombinationens placering på vägen,
  - infart på och avfart från motorväg, motortrafikled eller liknande,
  - möte och omkörning,
  - passerande av järnvägs- och spårvägs-korsning, övergångsställe och cykelöverfart, oskyddade trafikanter, parkerade eller stillastående fordon, vägarbete och andra hinder,
  - passerande av eller sväng in på korsande eller anslutande väg/gata med hänsyn till den längre tid en tung fordonskombination med relativt långsam acceleration behöver,

- vändning och parkering,
- infart till och utfart från busshållplats,
- risksituationer, och
- i- och urstigning.

Undantag

34 § Undantag från dessa föreskrifter prövas av Transportstyrelsen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna författning träder i kraft den 19 januari 2013.

2. Genom denna författning upphävs Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2011:17) om förarprov, behörighet DE.

3. Om provfordonet har tagits i bruk senast den 30 september 2003 får, istället för 15 och 16 §§, punkten 3.3 andra och fjärde stycket Vägverkets föreskrifter (VVFS 1998:58) om förarprov, behörighet DE tillämpas till och med den 30 september 2013.

På Transportstyrelsens vägnar

JACOB GRAMENIUS

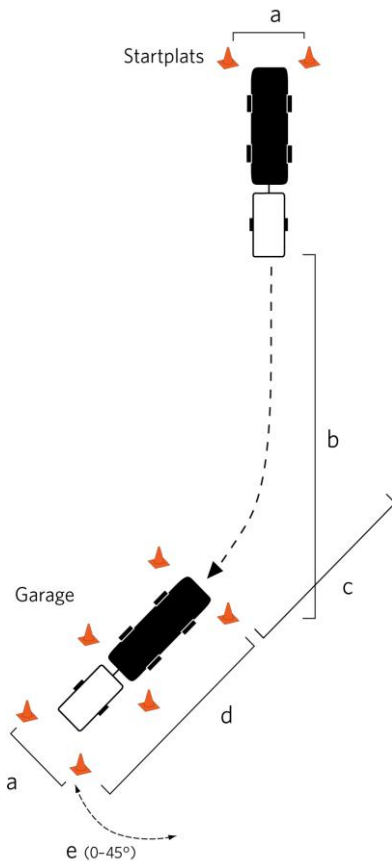
Maria Åkerlund
(Väg- och järnvägsavdelningen)

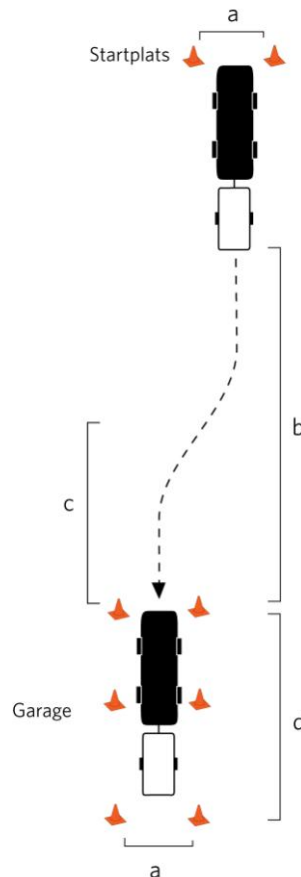
Bilaga. Särskilt manöverprov, behörighet D1E och DE.

- 🚧 = Trafikkon, 50 cm hög, avstånd mäts vid konens fot.
- a = Största fordonsbredd + 75 cm för D1E och + 1,5 meter för DE (se registreringsbevis).
- b = Minst 2 fordonskombinationslängder mellan bakre delen på fordonskombinationen och konen.
- c = Fri yta (minst en fordonskombinationslängd till ev. fast hinder framför konen).
- d = Fordonskombinationens längd + 1,5 meter.
- e = Garaget vridning, 0–45 grader.

Figur 1.

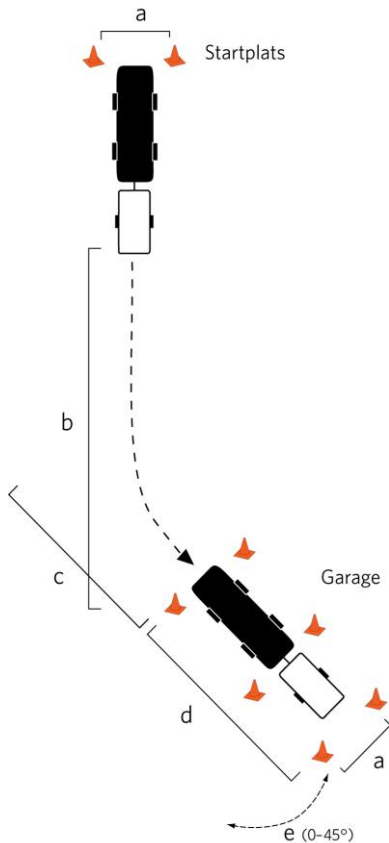

Figur 2.

- 🚧 = Trafikkon, 50 cm hög, avstånd mäts vid konens fot.
- a = Största fordonsbredd + 75 cm för D1E och + 1,5 meter för DE (se registreringsbevis).
- b = Minst 2 fordonskombinationslängder mellan bakre delen på fordonskombinationen och konen.
- c = Fri yta (minst en fordonskombinationslängd till ev. fast hinder framför konen).
- d = Fordonskombinationens längd + 1,5 meter.
- e = Garagetts vridning, 0– 45 grader.

Figur 3.

Figur 4.

